

MAGYAR VIDÉK.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ

ÉS

TÁRSADALMI KÖZLÖNY

Megjelenik: minden Szombaton.

Előfizetési feltételek:

Egy évre . . . . . 4 frt.
Félévre . . . . . 2 frt.
Negyedévre . . . . . 1 frt.
Egy szám ára . . . . . 10 kr.

A lap kiadóhivatála Nobel Armin könyvkereskedésben van, hová az előfizetéseket küldendők, s minden egyéb küldemény is csak oda czimezendő.

Hirdetések

négyszet centimetryni tér szerint számítatnak. — Egyszeri beiktatás ára minden négyszet centimetryert 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetőknek kedvezményben részesülnek.

Nyílt tér petitsoronként 10 kral számítatik.

A gyáripárnak adandó állami kedvezmények*)

Ha nem is tisztán „szenteltvíz,” de az iparfejlesztés eszközeit más államok mértékével mérve, bizony nem sokkal több az afféle állami kedvezmény, melyben az április 25-én benyújtott törvényjavaslat a technika jelen fejlődése szerint üzött egészen új, vagy relatív új gyáriparagákat részesíteni akarja. Nem mintha örömmel nem üdvözölnők és sokáig késett törvényjavaslatot, de nem tartjuk ezt olyanok, mely csak kis részben is ellensúlyozni volna hivatva a békákat, mikbe az újabb közgazdasági kiegyezés szép fejlődésnek indult és az intenzív fejlődési képesség legtöbb előfeltételével bíró iparunkat verte.

Midőn gr. Szapáry pénzügyminiszter a képviselőház 25-iki ülésében az előterjesztést kinyomatás végett bejelentette, több baloldali padról felhangzott: „önálló vánterület!” Hát ma már nincs is más eszköze a versenyképes nemzeti ipar megteremtésének, de erős meggyőződésünk, hogy a pénzügyi kibontakozáshoz is csak ezen egy biztos út vezet. Nincs állam Svéd- és Norvégországtól és Dániától Spanyolországig és Spanyolországtól Romániáig és Szerbiáig, mely oly rémítőn csekély jövedelmet húzna a legizsátságosabb és legkényelmesebb köztett

adóforrásból: a vámokból, mint Magyarorszáig; de aztán nincs állam sem széles e világon, mely nyitva tartaná határait a szomszéd hatalmas ipara számára, oly kompenzáció mellett, hogy a vámközösségben levő szomszéd viszont gabonáját és lisztjét, borát gyapuját nagyrészt — más-honnan vegye, e czikke exportját pedig vagy megnehezítse vagy lehetetlenné tegye.

Míg csak öt-hat évvel ezelőtt is alig akadt a vámsorompók felállításának egy-egy elszigetelt hirdetője, s míg az a kiegyezési viták alkalmával is legtöbb oldalról csak mint exkluzív iparosérdek állítottatott oda, addig ma már alig akad gondolkodó gazda ember és független politikus, a ki fentarthatónak tartaná a vámközösséget az ilyen vántarifa és külföldi államokhoz való ilyen szerződéses viszony mellett.

A magyar ipárnak immár leghatalmasabb szövetsége akadt a hazai földművelési érdekekben, sőt ha a kozmopolitikus kereskedővilág is kezd az iparért felemelkedni, és ha még a kiegyezési szerződés lejártá előtt is felállíthatónak mondja a fogyasztási zárvonalat: e jelenség legkevésbé sem az iparozgalmaknak, hanem a közgazdaság és forgalom összes tényezőire mind tarthatatlanabbá váló viszonyok nyomonásának a természetes eredménye. Semmiféle társadalmi agitáció sem tehetet volna például nagyobb szolgálatot az önálló vánterület eszméjének, mint a milyent a kormány tett az új czukor-, kávé-

és sörfogyasztási adó behozatala által. És csak az olyan gyarmati helyzetetű állam, mely (szatésbolt elé fnánczot kénytelen állítani, hogy néhány kiló kávé vagy czukor után adót szedhessen; csak az ilyen állam lehet arra utalva, hogy iparát egyébbel ne védhesse a külföldi verseny ellen, mint néhány évi kereseti adómentességgel, és bélyegeléggel.

No de nekünk magyaroknak még az ilyet homöopathikus állami támogatást is örömmel kell üdvözölnünk és elismeréssel kell viseltetnünk kormány „jóakarata” iránt, hogy sok enquet után, végre gyakorlati irányú kész törvényjavaslattal is igyekezett a közvélemény unszolásával és a törvényhozás utasításainak eleget tenni.

„A hazai ipárnak adandó állami kedvezményről” szóló törvényjavaslat egészen magáév teszi az orsz. m. iparegyesület idevágó emlékiratában kijelölt irányt, és csekély változással m. évi október havában egybehívott szakértekezlet pontozott javaslatai nyomán állapítja meg a állami kedvezményben részesítendő gyáriparos portokat, ugyszintén a kedvezmények módozatait. Helyes az elv, mely szerint nemcsak az új gyártelepek, melyek Magyarországon eddig egyáltalán elő nem állított czikkeket készítenek, hanem a már létező, vagy ezentúl felállítandó új gyárak is részesíttetnek az adókedvezményben, melyek egyfelől a technika jelen fejlődés szerint berendezték, másfelől pedig iparfejleszt-

*) Az ily czím alatt beterjesztett törvényjavaslatról R. a. t. Károly orsz. képviselő a „Pesti Napló”-ban vezércikk alakjában esziket írta.

T á r c z a.

Az istentagadó.

— Beszély. —

Irta: Németh Ignác.

(Folytatás.)

Ha létezik, bizonyítsa be léteét! Győződtessen meg bennünket arról, hogy az érem méltó jutalomban —, a bűn méltó büntetésben feg résztulni, győződtessen meg bennünket hirdetett igazságszeretetről és ne engedje az igaztalanságot az igazságon diadalmaszkodni! Győződtessen meg ókori csudai által, hogy ne kelljen az embernek kételkedni, vajjon megtörténtek-e ezek vagy nem!

Oh ha léteznél, már meg lenne sértve büszkeséged, „hatalmas” s nem engednéd, hogy ily nyomorult féreg mint én, téged ilyesmivel vádolni mérészeljen.

Tudom, — tudom, óh! — legnagyobb sajnálatomra, hogy nem létezel és tudom, hogy senki sem fogja megfoszolni a rajtam elkövetett méltatlanságot! Én —?! mit tehetek! Hiszen én már mint élő megszüntem élni. Már nincs kezemben Circe hatalmas varázssereje, mely mindent kedvem szerint változtat át, nincs kezemben az az „erő,” mit két hónappal ezelőtt oly könnyen pazaroltam, nincs birtokomban ama nyomorult érem, mi emberré tesz a világot előtt —, mivel szolgálva igazhatom le az egész világot. Ennélkül pedig, hogyan boszulhatnám meg magamat?

Oh, tudom, — tudom, hogy nem létezel! tudom, hogy nem te teremtetted az emberiséget, ha-

nem az emberiség téged. Mert borzongott ama gondolat, hogy halálával megszűnjék mindene — megszűnjék létele, borzongott ama gondolat, hogy halálával ismét azzá kell lennie, mi volt teremtés előtt — egy tehetetlen anyag. Reszkett ama gondolat, hogy a kapzsi, hogy véres verejtékével szerzett vagyonát, s amit mindennapi életsükségletének önmagától elvonásával szerzett meg magának, s annak mindennapi gyarapodásával, mindig nagyobb meg nagyobb légvárakat építve a halál által egyszerre romba dőljenek? amaz illúsió, hogy a túlvilágban még több vagyonat kaparíthat össze magának, mert ott gyomra fölment mindennapi kiadásaitól, egyszerre nemledé áltál semmivé tetessenek?! A vétkes azért teremtett, hogy azon bűnöket, miket a gyöngye emberi szív meg nem bocsáthat, azokat, miket az emberiség, lételének megszüntetésével szokott lakoltatni, nem várva arra, hogy itt megjavulhasson s a bűnt, mit elkövetett jóvá tehesse —, azokat be bocsásd meg! Az izzorság, azért teremtett, hogy éreméért jutalmat nyerjen, mert a gyöngye emberi elme nem tudja, — nem akarja fölfogni, hogy éremény legyen jutalom nélkül. Az izzorság, azért teremtett, hogy éreméért, melyet e földön követ, hogy azon száz százalék helyett, mit pénze után vehetne és csak hatvanat vesz, a hiányzó negyven kamatot te fizess meg neki a túlvilágon.

De sajnálak kedves barátom, hogy ily tévesen fogod fel, mind az Istenség, mint az emberiség rendeltetését. Tehát állításaid szerint, csupán önzésnek kielégítésére teremtették volna! Barátom tekints körül a természetben s minden lépten nyomon meg fogod találni Istent. Ő az emberiséggel született!

Igen kedves barátom, úgy van, csakis önzésből!

teremtették, kivétellel, hol az emberiség a fejlődés magasabb fokán áll, ott kevésbé tisztelik Istent önzésből, hol pedig alantabb fokán áll, ott csak önzésből, vagy még egy fő esetet említek: e felemből. Miért imádták a Perzsák a napot és tüzet? vajjon nem-e azért, mert meletet adott nekik, mert jó tevésurai áldást hoztak földjeire? Miért istenítette a egyiptomi a tehenet? mert használt neki; miért istenítette az indiai a krokodilt, a esörgő kigyót? mert félt tőle. Hogy ha ez való legyen, hogy az isten fogalom már az emberiséggel születik, hogyan van az, hogy számos nép nem ismer semmi vallást? és ha bírják is, de oly tökéletlen alakban, hogy az isteni tisztelet a vallás nevének egyáltalában nem felelhet meg. Például mint előbb említém, az állatiavallások, vajjon az ilyen vallásban létezhet-e amilyen fogalma, mely uralkodik az emberiségen, természetesen s kormányozza azt. Az állat az ember alá — nem föléje lőn rendelve. S ha az isteni fogalom valóban az emberiséggel született volna, akkor nem ily homályos, tökéletlen, ugyszólván dúrva és természetellenes módon nyilvánulna. Mert Istent tökéletesnek kell gondolni.

A Tuskok semmi Istenséget sem hisznek, a Koradok szintén, a délamerikai ősember nem bir semmi vallási nézetekkel, megengedi, hogy megkeresztelje de nem tudja, hogy mit jelent. Ausztrália benszültöttek még fogalmuk sincs a felől, hogy teremtettek, s ha arról fel akarják őket világosítani, kinevetik.

(Folyt. köv.)

Kitüntetések. Trefort Ágoston vallás és közoktatási miniszter a király valóságos titkos tanácsosa nevezte ki, Szapary Gyulának pedig az arany gyapjas rendet adományozta.

A helybeli polgári leányiskola f. hó 12 fogja meg artani majálisát a vasuti restaurató helyiségeiben.

Hirdetmény. Az 1874. évi XXXIII-dik t. cz. 32. §-ának rendelkezései képest ezenel közhírré teszem, miszerint a Pápa városi választókerületben országgyűlési képviselő választásánál választói joggal bírók állandó névjegyzékének kiigazítása, illetőleg a jövő 1882-dik évben országgyűlési képviselő választásra jogosítottak összeírása végett a városi t. központi választmány által kiküldött bizottság nyilvános ülésait a városláza nagytermében folyó 1881. évi május hó 20-dik napjától ugyan e hó 29-ik napjáig naponként d. u. 4—6 óráig fogja tartarítani. A választói névjegyzék kiigazítása hivatalgól történik ugyan; de választói joga igazolása végett az írt határidőben az összeíró küldöttség előtt bárki megjelenhet s felszólalhat. Kelt Pápán, május 6-án 1881. Horváth Lajos, az összeíró küldöttség elnöke.

Halálozás. A mult szombaton temették el a „Griff” vendéglős Schöpf Gyula ur 4 éves fiúskáját, Gyulát. A gyászjelentés így hangzott: „Schöpf Gyula és neje Bakosi Katalin s gyermekük Antal, valamint öreg apja Bakosi Antal s leánya Orszébet, számos rokonok nevében is fájdalommal szívevel jelentik forrón szeretett kedves kis fiuknak, illetőleg testvére, unokájá és unokaöccsének Schöpf Gyulának folyó hó 28-án esti 1/2 10 órakor, életének 4-dik évében történt gyászos kimúlát. — A haldogaltnak földi porréselei folyó április hó 30-án délután 4 órakor fogtak az ágost. egyház szertartásai szerint az alsó városi sírkertbe örök nyugalomra tétetni. Pápa, 1881. április 29-én. Béke és áldás leinjein porait felett! Fogadják a gyászoló szülők és rokonok ószinte részvétünk kifejezését!

A „Papai Lloyd-társulat” helyisége — a Nagy Ignác-terem helyén — szombaton este műtatott meg nagyszámu és d-zes férfi- és hölgyközönség jelenléte mellett. A helyiség berendezése három teremben valóban elegáns s a vendéglős, Goldschmidt ur neve arról is kezesedik, hogy az ehöz számjuzó vendégek nem fognak semmiben sem hiányt szenvedni. Földszint söröcsarnok rendeznek be, az udvaron pedig nyári mulatóhely készül.

A „polgári kör” nyári helyisége, az u. u. „czifrakert” f. hó 22-én lesz megnyitva a szokásos tombolajátékkal, tánczéssel és egyéb tavaszi mulatásokkal. Ismeretes dolog, hogy a kör által rendezett mulatások a legjobban szoktak sikerülni, s ha hozzátesztük, hogy az új vendéglős egész iparkodása oda irányul, miszerint vendégeinek igényeit a lehető legnagyobb mérvben és minden tekintetben kielégítse, bátran mondhatjuk, hogy a kör ez idei majálisa is megérdemli, miszerint azt a közönség meinel nagyobb száma látogassa.

Mozgalmas nap volt a mult vasárnap, az ember azt se tudta, hogy hová menjen előbb, anyyi volt az érdekelet, beszéd stb. stb. A délelőtti órákban Néger A. apát-plebánus ur egy érdekeletet hívott egybe, melyen a követválasztással szemben elfoglalt álláspontját magyarázta. Délután négy órakor a mérsékelt ellenzéki párt 100—120 választója gyült egybe a „Griff” nagytermében, hol Pap János ur mint a gyűlés egybehívója hosszabb beszédet taglalta, hogy miért nem szavazhat kormánypárti jelölt mellett, végül pedig jelenlegi képviselőnköt Ráth Károly urat ajánlotta mint jelöltet, mit a jelenvoltak lelkes éljenek között fogadtak. — Ezen érdekeletet megelőzőleg, d. u. 2 és 3 között kisebb nagyobb emberesportok és hintók vonultak ki a vasuti indóházhoz, hogy az érkező vendégeket Németh Albert és Verhovay Gyula képviselő urakat fogadják. Egyes csoportok lobogókkal „1848” felirattal mentek, melyek között egy vérsipros vonta magára a szemlélő figyelmét, e zászlóra szintén rá van írva „1848.” s azt mondják, hogy tapolezsaí emberek hozták. A vidék számosan volt képviselve, ugy hogy a kocsiok csak lassan közeledhettek a nagy néptömegben ezülnk fel. A képviselők a „Griff”-ben szálltak meg. Program szerint a kisdedvő intézetben kellett volna a 48-as párt gyűlésének s illetőleg a vendégzereplő képviselői beszédeinek megtartatniok, de e hely szűknek bizonyulván az oly nagy embertömeg befogadására, a főtemplom előtti nagytért jelölték ki, hol is este 1/2 6 órakor először Németh Albert s ennek hosszu beszéde után Verhovay Gyula lépett az asztalra s mondott csaknem másfél óráig tartó beszédet, melynek — szokás szerint — oly nagy hatása volt, hogy a kormánypárt egyik főkörtése lelkes eljenkiállításokba tört ki, minek lapunk egyik munkatársa szem- és fültanuja volt. Jelölés most sem történt. E gyűlés után a képviselő urak először is a helybeli kaszinót aztán pedig a polgári kör és a pápai Lloyd látogatták meg s mindenütt a legnagyobb szívesseggel és tisztelettel fogadtattak. Fél kilencez óra tájban kezdetét vette a vendégek tiszteletere rendezett banquet, melyen vagy 70—80 személy volt részt, kik csaknem mindnyájan a 48-as párt hívei. Cserenyés nótái s a vendéglős valóban jó bora csakhamar szókölakra buzdította a honfia

kat. A toasztok közül felmentjük különösen Lazávyi Béla pártelnököt, Németh Albert és Verhovay Gyula képviselőket, Paál Istvánót, Schramek kasznárét és Gyurját Ferencz egy. Ielkészt, mely toasztok persze többé kevésbé mind politikai színezettek voltak. A banqueten képviselve volt a helybeli sajtó Bánfi Janos által, a ref. főiskola ifjusága két jogász és öt theologus által, mely utóbbiak közül Orozsy Jenő mondott talpraesett felkésztöt Verhovay Gyula képviselőre. — 11 óra tájban a vendégek visszavonultak, de azt mondják, hogy már későn éjfel után volt, mikor az utolsó „párthívek” is hazá mentek álmódni a nap eseményeiről.

A polgári kör nyári helyisége (czifrakert) a tagok számára mátlól kezdve nyitva áll.

Hiteles forrásból értesítenek bennünket, hogy a polgári házasságról szóló törvény ezen országgyűlési idény alatt már nem kerül a ház asztalára, miért? Ennek még Istöczy sem a megmondhatója!

Lazár Benő ügyvéd úr ma d. e. 11 órakor tartá esküvőjét Makara Gizella örölggyvel a hely. ref. t. mplomban; kétszeres fűzővel esküvő és névnapra.

A III. oszt. keresei mátló tárgyalás f. hó 10-én, reggel 8 órakor veszi kezdetét. Elnök Ns. Pap János, bizottsági tagok Horváth Lajos, Barthalos István, Rüköty József és Kreisler József.

A magyar nyugoti vasut vezér-igazgatóságától a következő értesítést vettük: „Van szerencsénk t. értesíteni, hogy f. é. május 15-től szeptember 30-ig ugy mint a mult évben Székesfehérvár, Várpalota, Devecser, Kis-Czall, Sárvár, Szombathely, Körmend, Szt.-Gothárd, Pápa és Győr állomásaink ról 60 napi érvényességű mérsékelt menettérti jegyek (fűrdőidény jegyek) fognak Veszprémbe (Balaton-Fűrdő) kiadni. A fűrdővendégeknek Balaton-fűrdőre leendő toaszállítására nézve elegendő bérkocsiok állanak az állomáson rendelkezésre. A vezér igazgató Fack.”

Mint halljuk a derék tapolezafek megígérték, hogy az építendő színházról a szükségeslő anyagot ing e bor átják rendelkezésükre a vállalkozóknak. Elismerecsé méltó eladatkészség.

Veszprémben most igen sajátos dolgokról beszélnek. Ezek megyei törvényeségi feliszviselésre oly dolgok süitek ki, melyek állást megígatták s úgy lehet, hogy a botrány mind nagyobb mérvet fog ölteni. Ez úgról — mielőtt tisztább világításba lép — bővebben fogunk értesíteni. Közállapotainkat ez a kínos feltűnést kellett eszszomorúan jellemzni.

A Csermák-émlék léleplezése Veszprémben, pünkösdt másodnapján fog művelyesen megtörténni. A fővárosból számos író s írócsés jó le Veszprémbe ez alkalomból. Az ünnepély programját legközelebb közleni fogjuk.

A veszprémi kormánypártnak eddig még nincs jelöltje. Beszélnek Kisovits apátkanonok úr, B. Fiáth Miklós s Bezeredy Viktor megyei aljegyző felléptetéséről; de ez még mind csak szóbeszéd. A felléptetésre legtöbb kilátása Bezeredynek van, az újabb pártállások folytán.

Nyilttér)

Minden költöndötösítés helyett
Schwarz Josephine és Bruder József
összes rokonaiknak és ismerőseiknek tisztelettel ajánlják magukat mint jegyesek.

Tekintetes Kompolthy Tivadar u.nak,
mint a „Tisza” biztosító bank kerületeti felügyelőjének Veszprémben.

Én ezeltől 18 esztendővel a „Haza” biztosító banknál Lujza leányom javára egy ezer forintnyi kihazasítási tőket biztosítottam s fizettem a bankhoz a rendes évi díjakat közel 15 éven át. Ekkor azonban a „Haza” kimerült tőkjével nem bírván a törvényileg megengedett közzakázatot, a „Haza” mindennemű élet- és tőkebiztosításait a „Tisza” biztosító társaság vette át s így én is fentemlített biztosítási kötvényem díjait a „Tisza” társasághoz fizettem továbbírdesen alig 3 éven át. A biztosított 1000 frtnyi összeg folyó 1881. évi július 10-én lett volna Lujza leányomnak kifizetendő, azonban saját kérelmünkre a „Tisza” biztosító társaság, melynek Tekintetességét a veszprémkerületi felügyelője, ez öszszegret már három hónappal előbb vagyis f. évi április hó 10-én ifj. Berger Ferencz úr pápai ügynöke által nekünk hiánytalanul kifizettette.

Miért is, midőn e jólirű biztosító intézetünket minden, családja jövőjét szíven hordó családos s magán polgártársannak a legmelegebben ajánlanám, kérem tekintetes felügyelő urat, fejeze ki nevében a „Tisza” biztosító társaságnak minden dícséretet felhívuló solid üzleti eljárásáért s szíves loyáliságáért legbensőbb köszönetemet.

Kelt Pápán, 1881 május hó 6-án.
Teljes tisztelettel
Kéglí József,
a „papai czipész-társulat” elnöke.

*) Az ezen rovatban megjelenő közleményekért nem vállal felelősséget a szerk.

Hirdetmény.

Alulírott tisztelettel értesíti a n. é. közönséget, hogy az

ugodvaskerti fűrdőt

folyó évi május hó 22-ikén megnyitja.

Izletes étkek s italok mérsékelt árakon, pontos és gyors kiszolgáltatásról gondoskodva leend; különben a fűrdőháznál a

sebészetben megkívántató jártas egyénről,

ki a tek. megyei főorvos felügyelete alatt a t. fűrdővendégek rendelkezésére készen áll.

Kérve a n. é. közönség pártfogását és minél számosabb látogatását, maradok

mély tisztelettel
Rááb Mihály,

vendéglős.

a hamisítatlanság biztoztítása mellett kizárólagosan csakis

Dréher Antal

sörfőzőjében Kőbányán,

vagy

Budapesten

Dietrich és Gottschlig

es. kir. udv. szállítók és DREHER ANTAL főrak-tárnokainál megrendelhető. Árjegyzék ingyen és bérmenten küldetik. Árusítók (szükséglet szerint) kedvezményi árakban részesíttetnek.

Oly palackszöört, melynek czimszalagán a „Dietrich és Gottschlig” vezérügynökök neve elő nem fordul, a főző jótállást nem vállal.

**KITÜNŐ MINŐSÉGŰ
Schwechati sör**

palackokban

kapható nálam.

Egy palack ára 16 kr.

Öt vagy emel több palack vásárlásánál az árt

15 kr-ával számlitom üvegenként.

Tisztelettel

Schlesinger R.

kávés.

